

GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 1
Rotel 11

DOM
2020-08-24
Jönköping

Mål nr
FT 3960-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Örebro tingsrätts dom 2019-11-14 i mål FT 4411-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Örebro kommun, 212000-1967
Box 30000
701 35 Örebro

Ombud: Gustav Grek
Örebro kommun, enhet juridik
Box 30000
701 35 Örebro

Motpart

Tybblegatan 80
702 19 Örebro

Ombud: Stellan Gärde
Björngårdsgatan 14 A
118 52 Stockholm

SAKEN

Diskrimineringsersättning m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten, som avslår Sekretess yrkande om att de uppgifter som refereras på s. 3 i hovrättens dom ska avvisas, ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

avslår Sekretess talan,

befriar Örebro kommun från skyldigheten att ersätta Sekretess för hens rättegångskostnader vid tingsrätten, och

beslutar att Sekretess ska ersätta Örebro kommun för dess rättegångskostnader vid tingsrätten med 2 290 kr, varav 1 500 kr avser ombudsarvode.

Dok.Id 326575

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid	Box
2223 Jönköping	Hovrättsgränd 4	036-15 69 00 E-post: gota.hovratt@dom.se		måndag – fredag 08:00–16:00	550 02

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Örebro kommun har yrkat att hovrätten ska avslå Sekretess talan och befria kommunen från skyldigheten att ersätta Sekretess rättegångskostnader vid tingsrätten och förplikta Sekretess att ersätta kommunen för dess rättegångs- kostnader vid tingsrätten.

Sekretess har motsatt sig att tingsrättens dom ändras och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

Hovrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNING I HOVRÄTTEN

Det kan inledningsvis konstateras att det på två ställen i tingsrättens dom (s. 2) angetts fel årtal. Det var 2017 – inte 2018 – som Sekretess gick i sjätte klass i Sörbyskolan i Örebro och det var under perioden 2 mars – 18 maj 2017 som de nationella proven i svenska genomfördes.

Parterna har i hovrätten åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på huvudsakligen samma sätt som vid tingsrätten.

Sekretess har i hovrätten även åberopat artikel 5 i FN:s konvention om förbud mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning och artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (jfr sista stycket s. 6 i tingsrättens dom) samt likställighetsprincipen i 2 kap. 3 § kommunallagen (2017:725).

Sekretess har i anslutning till att hen redovisat sina grunder i hovrätten fört en argumentering om betydelsen av normhierarkin för målet (se hovrättens aktbilaga 6 s. 5– 6). Sekretess har framhållit att domstolen har även att ta hänsyn till kommunens skyldighet att tillämpa normprövning enligt 12 kap. 10 § regeringsformen, vilket innebär att om en föreskrift står i strid med en bestämmelse i grundlag eller annan överordnad författning, så ska föreskriften inte tillämpas.

Sekretess har pekat på att det finns bestämmelser om de nationella proven i skollagen, skolförordningen (2011:185) och Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19). Sekretess har framhållit att den lärarinformation som skickas med proven och som kommunen har åberopat saknar författningsstatus och ska inte tillmätas rättsligt bindande verkan. Sekretess har också åberopat att i Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2013:19 angavs i 17 § följande: ”för en elev med en funktionsnedsättning, som inte är av tillfällig natur, kan en anpassning av provets genomförande göras. I lärarinformationen för ett prov ges exempel på hur genomförandet kan anpassas. Rektorn beslutar om anpassning av ett provs genomförande för en särskild elev”. I 19 § angavs att ”Eleverna ska genomföra ett prov på det sätt som anges i lärarinformationen för provet.”

Örebro kommun har anfört att 3 kap. 4 § skadeståndslagen (1972:207) inte är tillämplig, eftersom den trädde i kraft den 1 april 2018.

Parterna har åberopat samma bevisning i hovrätten som vid tingsrätten. Hovrätten har tagit del av bild- och ljudupptagningarna av förhören som hölls vid tingsrätten med Lena Lind och Birgitta Johansson samt det videoinspelade förhöret med Sekretess.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Frågan om avvisning av ny omständighet/bevisning

Sekretess har yrkat att hovrätten ska avvisa nedan refererade uppgifter, som Örebro kommun åberopat i hovrätten. Sekretess har gjort gällande att uppgifterna/texten utgör nya omständigheter eller ny bevisning i hovrätten.

Texterna har följande lydelse.

Att genomföra nationella prov med elever i läs- och skrivsvårigheter:
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/nationella-prov-i-grundskolan/anpassa-prov-i-grundskolan>

Där anges följande: ”Skolverket använder sig av den definition av läsning som kallas The Simple View of Reading. I den beskrivs läsning som en produkt av två faktorer: avkodning och förståelse, som båda är nödvändiga (Läsning = Avkodning x Förståelse). För att kunna läsa behövs alltså både förmågan att avkoda skriftspråk och förmågan att förstå det skriftspråkliga innehållet. När styrdokumentet använder begreppet läsning och vid och bedömning av läsning är alltså vare sig avkodningsfaktorn eller förståelsefaktorn möjliga att helt bortse från. Skolverket utgår bland annat från Vetenskapsrådets rapport: Kunskapsöversikt om läs- och skrivundervisning för yngre elever (2015). I kunskapsöversikten är avkodning preciserat till ordavkodning, vilket betyder att det ingår i läsning att kunna koppla samman grafem-fonem (symbol-ljud).”

Örebro kommun har motsatt sig att de refererade uppgifterna avvisas och gjort gällande att uppgifterna varken utgör nya omständigheter eller ny bevisning i hovrätten.

Hovrätten konstaterar att de refererade uppgifterna utgör en konkretisering av den rättsliga argumenteringen som Örebro kommun fört vid tingsrätten. Hovrätten anser inte att uppgifterna utgör nya omständigheter. Texten utgör inte heller ny bevisning. Sekretess yrkande om avvisning ska därför avslås.

Indirekt diskriminering

I tingsrättens dom har det på sidan 10 och sidan 11 styckena 1–3 redovisats de delfrågor som rätten har att ta ställning till och innehållet i de för bedömningen mest väsentliga bestämmelserna. Hovrätten hänvisar till denna redovisning.

Hovrätten har inledningsvis att ta ställning till om kommunen har diskriminerat Sekretess genom att inte tillåta hen att använda sina ordinarie hjälpmedel som hen har på grund av sin dyslexi när hen genomförde delprov B1 och B2 i de nationella proven i svenska för årskurs 6. Hovrätten måste också ta ställning till om kommunen har diskriminerat Sekretess genom att delprov B1 och B2 inte var betygsgrundande för hen. Sekretess har gjort gällande att den ordning kommunen tillämpat för de

nationella proven inte har haft ett berättigat syfte och inte har varit lämpligt och nödvändigt för att uppnå syftet.

Hovrätten finner, lika med tingsrätten, att Sekretess har missgynnats av den ordning som Örebro kommun tillämpat vid delproven B1 och B2, då hen inte tilläts använda sina ordinarie hjälpmedel (se tingsrättens dom s. 11 stycke 4). Det framgår att Sekretess har känt sig kränkt av att hen inte fick använda sina vanliga hjälpmedel och nedtryckt av att inte få betyg. Förfarandet har generellt missgynnat dyslektiker jämfört med elever utan motsvarande funktionshinder. Frågan är därmed, som tingsrätten angett, om den ordning som kommunen tillämpat hade ett berättigat syfte och att de medel som användes var lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet (jfr 1 kap. 4 § 2 diskrimineringslagen). Det är kommunen som måste visa att diskriminering inte förekommit (se 6 kap. 3 § diskrimineringslagen).

Örebro kommun har hänvisat till den lärarinformation som skickades med de nationella proven till skolorna. Lärarinformationen avsåg bland annat anpassningar för elever med funktionsnedsättning. Av anvisningarna framgår att häftet med texter inte finns inläst för avlyssning då delprov B1 och B2 prövar elevens förmåga att avkoda och förstå i enlighet med kunskapskravet och att texterna och uppgifterna inte ska läsas upp för eleven. Det framgår vidare att anpassning av prov bör föregås av en omsorgsfull analys med hänsyn tagen till vad provet prövar och elevens förutsättningar samt att det är viktigt att skolan genomför anpassningen så att provet fortfarande prövar de förmågor och kunskaper som respektive delprov avser att pröva.

Örebro kommun har vidare framhållit att den anpassning i form av att texten lästs upp för Sekretess som kommunen gjorde var överenskommen med Sekretess och hens vårdnadshavare utifrån att det var det hjälpmedel som Sekretess var mest van vid och dessutom själv önskade att använda vid provet. Hen föredrog detta hjälpmedel framför talsyntes. Att proven till följd av denna anpassning inte skulle bli betygsgrundande informerade skolan Sekretess och hens vårdnadshavare om. Ett alternativ var att låta Sekretess slippa göra provet. Skolan ansåg dock, i samråd med Sekretess och hens vårdnadshavare, att det fanns ett värde att hen gjorde provet. Detta för att inkludera hen och minska risken för negativ särbehandling.

Hovrätten konstaterar, som nyss nämnts, att enligt lärarinformationen var syftet med de aktuella delproven (B1 och B2) i de nationella proven i svenska att pröva elevens förmåga att ”avkoda och förstå” texter, dvs. att pröva elevens läsning och läsförståelse.

Sekretess har framhållit att lärarinformationen inte hade status som författning. Hovrätten konstaterar att lärarinformationen inte har tagits in i någon författningssamling men att eftersom det i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) har hänvisats till lärarinformationen och innehållet i den, synes avsikten ha varit att de nationella proven skulle genomföras i linje med de anvisningar som fanns i lärarinformationen och tolkas i ljuset av dem. Samtidigt kan det konstateras, som Sekretess har framhållit, att Örebro kommun självfallet har varit skyldig att bortse från exempelvis Skolverkets föreskrifter och lärarinformationen om kommunen vid en tillämpning av normprövning enligt 12 kap. 10 § regeringsformen ansåg att Skolverkets föreskrifter stred mot exempelvis diskrimineringslagens bestämmelser.

Parterna har ingående diskuterat innebörden i läsning och läsförståelse. Sekretess har hänvisat till yttranden som bland annat Specialpedagogiska skolmyndigheten har lämnat om att läsförståelse är att förstå det skrivna språket oavsett vilket läsmedium läsaren använder. Med hänvisning till de anvisningar som lämnats i lärarinformationen är det tydligt att avsikten med delprov B1 och B2 i de nationella proven i svenska var att pröva elevens förmåga att förstå innehållet i en skriven text som eleven tillgodogör sig genom läsning i traditionell mening. Enligt hovrättens mening framstår det som naturligt att ett av de moment som testas inom ramen för nationella prov i svenska är just läsning och läsförståelse i denna mening. Hovrätten anser att avsikten med de aktuella delproven bör vara den som kommer till uttryck i läraranvisningen och att en sådan tolkning av avsikten inte strider mot diskrimineringslagen eller Europakonventionen artikel 14 (jfr Justitiekanslerns beslut den 22 oktober 2019, dnr 5447-18-4.3).

Örebro kommun har vid delproven B1 och B2 låtit Sekretess genomföra proven i en lugnare miljö än vad övriga elever fick. Vidare har kommunen låtit en lärare läsa upp texterna för Sekretess. Hen har också haft tillgång till rättstavningsfunktionen i Microsoft Word. Hen har däremot inte tillåtits använda talsyntes. Hovrätten anser att kommunen har visat att de anpassningar som kommunen har gjort har haft ett berättigat syfte och att varit

lämpliga och nödvändiga. Det förhållandet att Sekretess inte tilläts att använda både uppläsning och talsyntes kan med hänsyn till syftet med proven inte anses ha medfört en sådan effekt att Sekretess har utsatts för en diskriminering. Samma sak gäller det förhållandet att kommunen – i enlighet med Skolverkets anvisningar – inte lät proven vara betygsgrundande för Sekretess då texterna i proven lästs upp för hen och proven just skulle pröva läsförståelse i den nyss nämnda meningen.

Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten alltså att Örebro kommun inte har utsatt Sekretess för någon indirekt diskriminering.

Bristande tillgänglighet

Sekretess har framfört att det förfarande som kommunen tillämpat är att anse som diskriminering i form av bristande tillgänglighet eftersom Örebro kommun inte har anpassat provsituationen så att Sekretess har kunnat genomföra proven på liknande villkor jämfört med elever utan dyslexi.

Förbudet mot bristande tillgänglighet är självständigt och ska inte kopplas till förbuden mot direkt eller indirekt diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 59). Med bristande tillgänglighet avses enligt 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen (2008:567) att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

I likhet med tingsrätten anser hovrätten att Sekretess har missgynnats vid nu aktuella delprov. Örebro kommun ska därmed visa att de har vidtagit skäliga åtgärder för att försätta Sekretess i en jämförbar situation med andra elever. Som nyss nämnts fick Sekretess genomföra proven i en lugnare miljö. Texterna lästes också upp för Sekretess. De åtgärder som vidtagits har varit avstämda med Sekretess och hens vårdnadshavare. Med hänsyn till syftet med proven anser hovrätten att Örebro kommun

har vidtagit de åtgärder som varit skäligen för att Sekretess skulle komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning. Hovrätten anser att de åtgärder som Örebro kommun har vidtagit är tillräckliga och att förfarandet därför inte har utgjort diskriminering på grund av bristande tillgänglighet.

Skadeståndslagen och Europakonventionen

Sekretess har gjort gällande att Örebro kommun är skyldig att utge skadestånd till hen enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen eftersom kommunen i samband med de nationella proven, i strid med Europakonventionens förbud mot diskriminering i artikel 14, diskriminerat Sekretess rätt till utbildning enligt reglerna i artikel 2 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen om enskildas rätt till utbildning. Detta följer, enligt Sekretess, av att kommunen inte tillät alla hjälpmedel och att provet inte ansågs betygsgrundande eftersom hen använde vissa hjälpmedel för att kompensera sin dyslexi. Sekretess har vidare framfört bland annat att hänsyn måste tas till att de rättigheter som skyddas av Europakonventionen kan ges en vidare innebörd i svensk grundlag och lag samt att denna utvidgning av rätten då även skyddas av konventionens regler.

Bestämmelsen i 3 kap. 4 § skadeståndslagen trädde i kraft först den 1 april 2018, dvs. efter att de nationella proven genomförts. Rätt till skadestånd vid överträdelse av Europakonventionen fanns dock även före den 1 april 2018 till följd av den praxis som bildats av Högsta domstolen (se bland annat rättsfallen NJA 2005 s. 462 och NJA 2009 s. 463).

I artikel 14 i Europakonventionen anges att åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i konventionen ska säkerställas utan att någon diskrimineras. Enligt artikel 2 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen får ingen förvägras rätten till undervisning. Det finns enligt Europakonventionen inte någon skyldighet för en stat att använda en viss examinationsmetod för elever med funktionsnedsättning. Med beaktande av syftet med de aktuella delproven och då valet av hjälpmedel vid proven utformats av skolan i samråd med Sekretess och hens vårdnadshavare, kan det förhållandet att hen inte tilläts använda samtliga hjälpmedel som hen brukade använda eller att ej låta proven vara betygsgrundande inte innebära att Sekretess har

förvägrats rätt till undervisning eller har utsatts för annan diskriminering (jfr Svea Hovrätts dom den 13 mars 2020 i mål nr FT 8377-19, Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 17 juni 2020 i mål nr FT 3697-19 och Justitiekanslerns beslut den 22 oktober 2019, dnr 5447-18-4.3). Inte heller kan Sekretess med hänsyn till de övriga bestämmelser som hen åberopat anses ha utsatts för någon skadeståndsgrundande diskriminering.

Sammanfattande bedömning

Kommunens handlande vid de nationella proven har inte inneburit någon diskriminering av Sekretess enligt diskrimineringslagen och inte heller någon kränkning av Sekretess rättigheter enligt Europakonventionen eller annan lag. På grund härav ska Sekretess talan avslås.

Rättegångskostnader

Med hänsyn till utgången i målet ska Örebro kommun befrias från skyldigheten att ersätta Sekretess rättegångskostnader vid tingsrätten. Sekretess ska i stället ersätta Örebro kommun för dess rättegångskostnader vid tingsrätten. Den ersättning som Örebro kommun begärt vid tingsrätten har Sekretess godtagit som skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 21 september 2020

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Jan Josefsson och Maud Olander Blom (referent) samt tf. hovrättsassessorn Robert Ingemarsson.

Hovrätten är enig.

ÖREBRO TINGSRÄTT

DOM

2019-11-14

Meddelad i

Örebro

Mål nr

FT 4411-18

PARTER

Kärande

Tybblegatan 80 Lgh 1201
702 19 Örebro

Ställföreträdare: Katarina
Tybblegatan 80 Lgh 1201
702 19 Örebro

Ställföreträdare: Mikael Karlsson
Fridhemsvägen 14
585 63 Lingham

Ombud: Stellan Gärde
Björngårdsgatan 14 A Lgh 1202
118 52 Stockholm

Svarande

Örebro kommun, 212000-1967
Box 33100
701 35 Örebro

Ombud: Gustav Grek
c/o Örebro kommun, enhet juridik
Box 30 000
701 35 Örebro

DOMSLUT

1. Örebro kommun ska till Sekretess betala 10 000 kr samt ränta enligt 6 § räntelagen på det beloppet från den 21 september 2018 tills betalning sker.
 2. Örebro kommun ska ersätta Sekretess för rättegångskostnader med 2 625 kr. Av beloppet avser 1 725 kr ombudsarvode.
-

Postadress	Besöksadress	Box	Telefon	Telefax	Expeditionstid
383 Örebro	Järnvägsgatan 1 A	701 47	019-16 63 00 E-post: orebro.tingsratt@dom.se www.orebrotingsratt.domstol.se	-	måndag – fredag 08:30–16:00

BAKGRUND

Sekretess är född 2004. År 2018 gick hen i sjätte klass i Sörbyskolan i Örebro. Örebro kommun är skolhuvudman för Sörbyskolan.

Sekretess har diagnosticerad dyslexi och har pga. detta bedömts ha behov av anpassningar och hjälpmedel under sin skolgång. Hen använder dator/laptop för hjälp med rättstavning genom ett rättstavningsprogram och innefattar skolböcker som är inlästa, vilket ger hen möjlighet att få skolböcker upplästa samtidigt som hen läser texten i boken. På hens dator finns även en app, tjänsten Legimus som innefattar tal-syntes, dvs. att text i andra böcker läses upp. Hen har även haft hjälp av resurspedagoger, bl.a. Lena Lind. Även i andra avseenden har hen haft anpassningar, exempelvis genom att hen får sitta i en lugnare del av klassrummet, att hen får extra tid på prov och att hen har möjligheter att komplettera muntligt. Detta är hjälpmedel som hen har använt i den ordinarie undervisningen.

Under perioden 2 mars – 18 maj 2018 genomfördes nationella prov. Sekretess deltog i dessa. Man genomförde bl.a. delproven B1 och B2, vilka är avsedda att pröva läsförståelse av skönlitterär text respektive sakprosatext. Av Skolverkets lärarinformation rörande anpassningar för elever med funktionsnedsättning framgår bl.a. följande.

Anpassningar för elever med funktionsnedsättning

För elever med funktionsnedsättningar kan provet behöva anpassas på olika sätt i samband med genomförandet. Utgångspunkterna för att göra anpassningar är följande:

Det är rektorn som beslutar om anpassning, men hon eller hen kan delegera denna beslutanderätt till läraren.

Anpassningen bör föregås av en omsorgsfull analys med hänsyn tagen till vad provet prövar och elevens förutsättningar.

Det är viktigt att skolan genomför anpassningen så att provet fortfarande prövar de kunskaper och de förmågor som respektive delprov avser att pröva.

Det finns inte något som reglerar att en elev måste ha en formell diagnos för att man ska kunna anpassa genomförandet av ett nationellt prov.

Det är viktigt att läraren informerar eleven och eventuellt vårdnadshavaren om vad anpassningen innebär och hur provet kommer att bedömas samt för en dialog med eleven inför ett beslut om anpassning.

Förslutningen av provmaterialet får brytas dagen före provtillfället för att göra det möjligt att avgöra om provet behöver anpassas för någon elev.

Här nedanför följer exempel på anpassningar som är möjliga att göra i samband med det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6, delprov B1- C2, utifrån en analys av den enskilda elevens förutsättningar:

Anpassning delprov B1 och B2

Delproven kan genomföras i mindre grupp.

Eleven kan få utökad tid.

Eleven kan vid behov få tillgång till hjälpmedel som exempelvis förstorad text. Eleven kan även få skriva ner lösningarna på dator eller annat digitalt verktyg (se s. 8 om digitala verktyg).

Flera raster kan läggas in. Provet måste dock genomföras på fastställd provdag.

Häftet med texter finns inte inläst för avlyssning då delprov B1 och B2 prövar just elevens förmåga att avkoda och förstå i enlighet med kunskapskravet "... kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter /.../ med flyt /.../ " (se s. 12-13). Texterna och uppgifterna ska heller inte läsas upp för eleven.

Vid delproven B1 och B2 fick Sekretess inte använda samtliga de hjälpmedel som hen normalt använder under undervisningen. Hen och ytterligare några elever fick dock genomföra proven avskilt i en lugnare miljö. Frågorna lästes upp för hen och kunde läsas upp så många gånger hen ville. Även de texter som proven avsåg lästes upp för hen av resurspedagogen Lena Lind. Eftersom texterna lästes upp för hen på det sätt som skedde så var dessa delprov inte betygsgrundande.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Sekretess har yrkat att tingsrätten ska förplikta Örebro kommun att till hen betala 20 000 kr i diskrimineringsersättning och skadestånd, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningsansökan (2018-09-21) till dess betalning sker. Örebro kommun har bestritt att Sekretess yrkanden bifalls. Endast sättet att beräkna ränta har vitsordats såsom i och för sig skäligt.

Båda parter har begärt ersättning för rättegångskostnader. Vardera part har vitsordat motpartens yrkande om ersättning för rättegångskostnader som i och för sig skäligt.

GRUNDER OCH UTVECKLANDE AV TALAN

Sekretess

Utöver de omständigheter som redovisats ovan under avsnittet ”Bakgrund”, har Hampus framfört följande omständigheter.

Sekretess har för att uppnå en normal inlärningsmöjlighet som andra barn pga. sin dyslexi bedömts ha behov av anpassningarna och hjälpmedel. Sekretess behöver normalt få text uppläst, hen läser ”med öronen”, vilket för hen motsvarar att läsa med synen. Hen har olika hjälpmedel, se ovan, som hen får använda i den ordinarie undervisningen.

I samband med att Sekretess skulle genomföra nationella proven, delprov B1 och B2 var Birgitta Johansson ansvarig lärare. Vid provtillfällena samlades Sekretess och fyra andra elever i specialpedagogens rum där det fanns möjlighet till en lugnare arbetsmiljö än i det ordinarie klassrummet. Proven genomfördes sedan på det sätt som angivits ovan. Sekretess fick inte tillfälle att använda sig av de hjälpmedel som hen normalt använder. Hen kunde därför inte ta till sig innehållet på det sätt som hen normalt har möjlighet att göra.

Sekretess har beskrivit händelserna som att de medfört ångest, oro, stress och en känsla av mindre värde än andra elever eftersom hen inte fått visa vad hen kan och förmår vid de nationella proven.

Kommunen har ådragit sig skyldighet att utge diskrimineringsersättning till Sekretess enligt 5 kap. 1 § diskrimineringslagen. Detta följer av att kommunen i samband med de nationella proven i sjätte klass i strid med 2 kap. 5 § diskrimineringslagen ut- satt Sekretess för diskriminering då skolan för att provet skulle vara giltigt inte tillät hen att använda sina ordinarie hjälpmedel eller få text uppläst för att kompen- sera sin

funktionsnedsättning dyslexi och om detta förekom inte göra de nationella proven betygsgrundande. Förfarandet är att anse som indirekt diskriminering enligt 1 kap. 4 § p. 2 diskrimineringslagen och diskriminering i form av bristande tillgänglighet enligt 1 kap. 4 § p. 3 diskrimineringslagen.

Vad avser indirekt diskriminering kan konstateras att den ordning kommunen tillämpat för de nationella proven har inte haft ett berättigat syfte och har inte varit lämpligt och nödvändigt för att uppnå syftet.

Vad avser diskriminering i form av bristande tillgänglighet har kommunen inte anpassat provsituationen så att Sekretess kunnat genomföra proven på liknande villkor jämfört med elever utan dyslexi då kommunen i samband med de nationella proven inte tillät att provet var giltigt om ordinarie hjälpmedel användes eller text upplästes för att kompensera hans funktionsnedsättning dyslexi och när så ändå förekom inte göra de nationella proven betygsgrundande och därtill att Sekretess inte fick använda sina samtliga hjälpmedel som han hade i sin ordinarie undervisning exempelvis rättstavningsprogram. Åtgärderna som krävts för att försätta Sekretess i en jämförbar situation har varit skäliga att kräva av kommunen.

Kommunen har ådragit sig skyldighet att enligt den regel som tagits in i 3 kap. 4 § skadeståndslagen utge skadestånd till Sekretess genom att kommunen i samband med de nationella proven i sjätte klass i strid med Europakonventionens förbud mot diskriminering i artikel 14 diskriminerat Sekretess i hans rätt till utbildning enligt reglerna i Europakonventionens tilläggsprotokoll 1 artikel 2 om enskildas rätt till utbildning. Detta följer av att kommunen inte tillät att provet var giltigt om ordinarie hjälpmedel användes eller text upplästes för att kompensera hans funktionsnedsättning dyslexi och när så ändå förekom inte göra de nationella proven betygsgrundande.

Domstolen har i denna del att ta hänsyn till att de rättigheter som skyddas av Europakonventionen kan ges en vidare innebörd i svensk grundlag och lag och att denna utvidgning av rätten då även skyddas av konventionens regler.

Domstolen har därför att ta hänsyn till de grundläggande reglerna i regeringsformen 1 kap. 2 § angående att det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå

delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara och motverka diskriminering av människor på grund av funktionshinder och 1 kap. 9 § regeringsformen angående rätten till likabehandling.

Domstolen har även att ta hänsyn 2 kap. 12 § regeringsformen angående förbud mot diskriminering av funktionshindrade, 2 kap. 18 § regeringsformen angående rätt till utbildning och 2 kap. 19 § regeringsformens förbud mot att utfärda lag eller föreskrift som står i strid med Europakonventionen.

Domstolen har i denna del att ta hänsyn till kommunens skyldighet att tillämpa normprövning enligt 12 kap. 10 § regeringsformen vilket innebär att om en föreskrift står i strid med en bestämmelse i grundlag eller annan överordnad författning får föreskriften inte tillämpas.

De åberopade svenska reglerna ska domstolen även tolka konventionskonformt i förhållande till internationell rätt. Artiklarna 2, 9 och 24 i FN:s konvention om förbud mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning och samt FN:s konvention om barnets rättigheter, artiklarna 2, 23 och 28 är regler domstolen har att ta i beaktande vid tolkning av svensk lag.

Örebro kommun

Vid de nationella proven i årskurs 3 och årskurs 6 ska bl.a. prövas förmågan att avkoda text. Om anpassningar sker på det sätt som Sekretess fått så prövar testen inte det som de avser att pröva. Örebro kommun har följt de anvisningar som Skolverket upp- rättat. Kommunen har i viss del gått ifrån Skolverkets anvisningar, i och med att upp- läsning av texterna tilläts. Eftersom Sekretess har fått materialet uppläst för sig vid provtillfället har dessa delprov inte varit betygsgrundande.

För att Sekretess ska anses ha blivit diskriminerad ska det visas att hen har miss- gynnats i förhållande till andra elever. Sekretess har inte missgynnats. Skolan har under flera år lagt ned ett omfattande arbete för att hjälpa Sekretess och detta har inneburit en mycket stor utveckling för hen. Det stod dock redan innan detta provtillfälle klart för alla inblandade att Sekretess trots idogt arbete inte skulle kunna få godkänt betyg i svenska, alldeles oavsett resultatet på nationella proven. Betygen baseras på hela årets resultat, inte enbart på de nationella proven. Man har därför försökt att genomföra proven på ett så bra sätt som möjligt för Sekretess.

I samband med proven gjordes en avvägning. Sekretess fick välja om hen ville använda sin talsyntes eller om hen ville få texten uppläst av sin resurspedagog. Ham- pus valde uppläsningen eftersom hen tyckte att det var bäst.

Att proven inte var betygsgrundande är inte diskriminering i lagens mening. Påståendet om att Sekretess skulle ha utsatts för diskriminering bestående i att hen inte har fått rätt till utbildning bestrids. Sekretess har under hela sin skolgång fått en utbildning som anpassats för hen. Att man genomfört ett nationellt prov på det sätt som skett och att detta inte varit betygsgrundande, innebär inte att kommunen har diskriminerat Sekretess, vare sig enligt diskrimineringslagen, Europakonven- tionen eller något annat internationellt instrument.

BEVISNING**Sekretess**

Sekretess har som skriftlig bevisning åberopat ett rättsutlåtande från Christina Hellman och Ulrika Wolff, ett expertutlåtande från leg. Psykolog Idor Svensson, och ett utlåtande från Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Som muntlig bevisning har Sekretess åberopat ett videoinspelat förhör med sig själv.

Örebro kommun

Örebro kommun har som skriftlig bevisning åberopat lärarinformation från Skolverket.

Som muntlig bevisning har kommunen åberopat vittnesförhör med Lena Lind, tidigare resurspedagog vid Sörbyskolan i Örebro, samt vittnesförhör med Birgitta Johansson, klasslärare för Sekretess i årskurs 6, Sörbyskolan.

Redovisning av den muntliga bevisningen

Av det uppspelade förhöret med ***Sekretess*** framgår bl.a. följande. Hen är van vid att använda sig av talsyntes och rättstavningsprogrammet Word. Genom talsyntes kan hen höra texten och Word hjälper hen när hen stavar fel. Det kändes lite kränkande att hen inte fick använda alla sina hjälpmedel vid provet. Det gjorde det svårare för hen. Det är i och för sig lättare för hen att förstå texten om någon läser upp den än om hen använder talsyntesen. Hen kände sig nedtryckt av att inte få betyg på provet.

Lena Lind har berättat bl.a. följande. Hon har varit med som stöd för Sekretess sedan denne gick i förskoleklass. Hon var en av flera resurspedagoger som hjälpte hen. Hon har stöttat hen. Sekretess har i skolan fått arbeta med eget skol- material och i korta stunder. Det började under mellanstadiet gå allt bättre för hen. Dator introducerades för hen som hjälpmedel. Trots att det gick bättre för hen behövde hen hjälp. Hen klarade sig alltså inte utan stödperson. Inför de nationella proven var situationen alltså sådan att hen inte kunde läsa och skriva utan hjälp. Hen skulle inte komma att klara proven med bara dator och talsyntes. Hon talade med hens lärare om vad hen skulle göra och vilka hjälpmedel Sekretess skulle få använda. Hon tror att proven gick till på så vis att hon läste upp texten för hen och hen svarade på frågorna. Hon tror att det var hon som skrev ned hens svar.

Hon berättade sedan för läraren vilka hjälpmedel som hade använts. Att hon läste text för hen var något som Sekretess var van vid. Hen visade inte för henne att hen på något sätt mådde dåligt av detta eller hade blivit kränkt

Birgitta Johansson har berättat bl.a. följande. Hon var Sekretess lärare. När Sekretess började i fjärde klass kunde hen inte läsa eller skriva. Hen hade också svårt för matematik. Hen hade dyslexi och även andra problem. Hen fick mycket stöd och hjälp av, framförallt, Lena Lind. Inför de nationella proven i sjätte klass förde hon en dialog med Sekretess vårdnadshavare. Man bestämde att Sekretess skulle få genomföra proven, men på anpassat sätt. Man får, enligt anvisningar från Skol- verket, genomföra proven på anpassat sätt. Anpassningarna måste dock göras på så vis att proven testar det som de är avsedda att testa. Proven i läsförståelse får exempelvis inte läsas upp för eleven eftersom de då inte testar det som ska testas. De anpassningar som skedde för Sekretess innebar att proven inte skulle vara betygsgrundande. Detta var vårdnadshavarna införstådda med. Skälet till att det bestämdes att Sekretess skulle få genomföra proven var för att hen skulle inkluderas och få erfarenhet av dessa. Hon har haft mycket kontakt med Sekretess mor. Vare sig i dessa kontak- ter eller genom hennes iakttagelser av Sekretess har hon uppmärksamrats på att Sekretess skulle ha mått dåligt efter detta. Sekretess uppfyllde inte de krav som ställs för godkänt betyg i svenska. De nationella proven skulle inte påverka detta.

DOMSKÄL

Det här målet handlar om huruvida Sekretess har blivit utsatt för diskriminering av

Örebro kommun eftersom hen vid två delprov vid de nationella proven i årskurs 6,

- a) inte fick använda sig av samtliga de hjälpmedel hen pga. sin dyslexi har rätt att använda i den ordinarie undervisningen, och
- b) att delproven inte var betygsgrundande eftersom hen fick använda visst hjälpmedel, nämligen att få texterna upplästa för sig.

Frågan är då om Sekretess har blivit utsatt för indirekt diskriminering eller för diskriminering pga. bristande tillgänglighet enligt bestämmelserna i diskrimineringslagen.

Av 2 kap. 5 § diskrimineringslagen följer att diskriminering är förbjuden för den som bedriver verksamhet som avses i skollagen eller annan utbildningsverksamhet. Med indirekt diskriminering avses enligt 1 kap. 4 § p. 2 diskrimineringslagen att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer – såvitt nu är av betydelse – med viss funktionsnedsättning. Förbudet gäller dock inte om bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

I 6 kap. 3 § diskrimineringslagen finns en bevisbörderegeln. Av den framgår att om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar omständigheter som ger anledning att anta att hen har blivit diskriminerad, är det svaranden som ska visa att diskriminering inte har förekommit.

Regeln om indirekt diskriminering är uppbyggd kring begreppen särskilt missgynnande, jämförelse och intresseavvägning. Ett missgynnande består i att någon faktiskt lider skada, utsätts för obehag eller får vidkännas annan nackdel. För att bedöma om en missgynnande effekt har uppstått ska en jämförelse göras mellan den grupp som personen tillhör och någon annan grupp. Om jämförelsen visar en betydande skillnad i de båda gruppernas möjligheter att typiskt sett uppfylla uppställda kriterier talar detta för att

indirekt diskriminering är för handen (se prop. 2007/08:95 s. 490). Detta är omständigheter som käranden (dvs. Sekretess) har att bevisa.

Om Sekretess lyckas visa att det förelegat ett missgynnande enligt ovan ankommer det på svaranden (dvs. kommunen) att visa att man har sakliga skäl för de kriterier man uppställt. Svaranden har då bevisbördan för att dessa objektivt kan motiveras av ett berättigat syfte och att medlen för att uppnå syftet är lämpliga och nödvändiga.

I förarbetena angavs att med ett berättigat syfte avses att det ska vara ett viktigt syfte och att det måste vara objektivt sett godtagbart. Detta syfte ska vara värt att skydda i sig och vara tillräckligt viktigt för att motivera att det ges företräde framför principen om icke-diskriminering (se prop. 2007/08:95 s. 491). Tillämpningen av bestämmelsen, kriteriet eller själva förfaringssättet måste dessutom vara både lämpligt och nödvändigt för att uppnå själva syftet. I detta görs proportionalitetsprövningen. För att skydda principen om icke-diskriminering ska i första hand mindre missgynnande åtgärder vidtas för att uppnå syftet.

Den ordning som kommunen har tillämpat, dvs. att inte tillåta Sekretess att använda sina ordinarie hjälpmedel eller få texterna upplästa för att provet skulle vara giltigt, är sådan att den typiskt sett kommer att missgynna betydligt fler i gruppen elever med dyslexi, än i andra grupper. Sekretess har alltså missgynnats av den ordning som kommunen tillämpat och den har särskilt missgynnats personer med dyslexi.

Frågan är då om kommunen har visat att ordningen hade ett berättigat syfte och att de medel som användes var lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Kommunens invändning i denna del har kort och gott varit att skolan har följt Skolverkets riktlinjer samt att om Sekretess vid provtillfället fått använda samtliga sina ordinarie hjälpmedel, inklusive den uppläsning som tilläts, skulle provet inte komma att testa det som avsåg att testas, nämligen att pröva elevens förmåga att avkoda och förstå i enlighet med kunskapskravet "... kan läsa skönlitteratur och sakprosatexter /.../ med flyt".

Kommunen har dock inte redovisat vad delproven B1 och B2 närmare har för funktion, och varför det inte har varit möjligt att testa detta om Sekretess ordinarie hjälpmedel

fick användas. Sekretess har framfört att dyslektiker ”läser med öronen” och har åberopat vissa yttranden som ger stöd för detta. Det är ostridigt att skolan under hela utbildningen har tillåtit Sekretess att delta i undervisningen med hjälp- medel bestående i bl.a. uppläsning och talsyntes. Det är således på det sättet som hen normalt tar till sig text. Varför det inte har varit möjligt att låta hen göra detta vid nu aktuella delprov har kommunen inte närmare motiverat. Att enbart hänvisa till att man har följt Skolverkets anvisningar är inte tillräckligt. Det är möjligt att Skolverket har angivit närmare skäl för sina anvisningar, men om det finns några sådana så har de i vart fall inte åberopats av kommunen. De omständigheter som kommunen har framfört i målet är inte sådana att tingsrätten kan komma fram till att kommunens åtgärd har ett berättigat syfte eller att de medel som använts är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Slutsatsen blir således att kommunen har utsatt Sekretess för indirekt diskriminering.

Nästa fråga är om Sekretess har blivit utsatt för diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

I 1 kap. 4 § p. 3 diskrimineringslagen beskrivs bristande tillgänglighet utifrån att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan
verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
andra omständigheter av betydelse.

De omständigheter som tingsrätten har beskrivit ovan och som utgör indirekt diskriminering är samma omständigheter som enligt Sekretess utgör diskriminering i form av bristande tillgänglighet, dvs. att hen inte fick använda sina ordinarie hjälp- medel vid provet och att provet inte var giltigt eftersom uppläsning för hen av text skedde.

Tingsrätten kan konstatera att Sekretess, i provsituationen, har missgynnats efter- som hen inte har fått använda samtliga de hjälpmedel som hen i ordinarie undervisning har rätt till. Därtill har hens provresultat inte räknats eftersom hen har fått använda visst hjälpmedel (uppläsning). Frågan är då om kommunen har vidtagit sådana åtgärder för tillgänglighet som är skäligen. Svaret på den frågan är enligt tingsrätten nekande.

Kommunen har inte behövt göra något annat än att låta Sekretess använda sina ordinarie hjälpmedel. Några ytterligare kostnader eller besvär för skolan/kommunen skulle detta inte innebära. De omständigheter som kommunen har anfört för varför Sekretess inte fick använda ordinarie hjälpmedel är inte sådana att tingsrätten kan komma fram till en annan bedömning. Tingsrätten har för övrigt också svårt att förstå logiken i att låta Sekretess använda vissa hjälpmedel (uppläsning) men inte andra hjälpmedel (talsyntes m.m.), om man ändå inte tänkte låta provet vara betygsgrunderande.

Tingsrätten anser således att Sekretess även har blivit utsatt för diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Tingsrätten har ovan konstaterat att Sekretess har blivit utsatt för diskriminering enligt diskrimineringslagen. Hen är, vilket redovisas nedan, berättigad till ersättning i form av skadestånd för detta. Tingsrätten anser därför att domstolen inte behöver gå vidare och närmare undersöka huruvida överträdelse även har skett av Europakonventionen eller några andra internationella dokument.

Den som bryter mot förbudet mot diskriminering ska enligt 5 kap. 1 § diskrimineringslagen betala diskrimineringsersättning för den kränkning som diskrimineringen innebär. Ersättningen ska betalas till den som kränkts av överträdelsen.

Sekretess är således berättigad till skadestånd. Det är kommunen som ska betala detta.

När det kommer till bestämmandet av skadeståndets storlek gör tingsrätten följande överväganden. Även om tingsrätten nu har kommit fram till att det är fråga om såväl indirekt diskriminering som diskriminering i form av bristande tillgänglighet bör även beaktas att det är samma förfarande som utgör båda diskrimineringsgrunderna. En helhetsbedömning bör göras. Yrkade 20 000 kr är, enligt tingsrättens tolkning av den

praxis som finns på området, högt tilltaget. Tingsrätten anser att den diskriminering som Sekretess har blivit utsatt för motiverar ett skadestånd om 10 000 kr.

Ersättning för rättegångskostnader

Eftersom Sekretess nu vinner målet är hen berättigad till ersättning för rättegångskostnader. Att det belopp som hen nu tillerkänns blir hälften av yrkat belopp medför inte någon annan bedömning. Målet har till avgörande del handlat om huruvida diskriminering förelegat och i den delen har hen vunnit framgång.

Vad Sekretess har yrkat i ersättning avser skäligen påkallade kostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (TR-01)

Överklagande ställs till Göta hovrätt och ska ha kommit in till tingsrätten senast den 5 december 2019. *Prövningstillstånd krävs.*

Magnus Wickman

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till.

Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se